

MEDDELELSER OG OVERSIGTER

SOCIALFORSKNINGSINSTITUTTET OG DETS IGANGVÆRENDE OPGAVER

Siden begyndelsen af 1940'erne har der været foretaget et stigende antal undersøgelser inden for arbejds- og socialministeriernes område sigtende på at belyse sociale forhold, bl.a. i forbindelse med forberedelse af ny lovgivning eller vurdering af virkningerne af allerede eksisterende sociale love og af administrationen heraf. I visse tilfælde har arbejds- og socialministerierne selv taget initiativet hertil, men som oftest er det udgået fra kommissioner og udvalg, som har anmodet om belysning af specielle problemer i forbindelse med deres opgaver.

Til hver enkelt af sådanne undersøgelser har det været nødvendigt at antage eller optræne en medarbejderstab, som – særlig for så vidt angår læger, psykologer og socialrådgivere – har været skiftende fra opgave til opgave. De erfaringer, som medarbejderne har indhentet gennem deltagelse i en undersøgelse, er derved ofte gået tabt for videre arbejde af denne art. Endvidere er en række af undersøgelserne trukket i langdrag, fordi medarbejderne delvis har måttet påtage sig arbejdet som bibeskæftigelse.

Selvom såvel ministre som administration har vist stor forståelse for den praktiske anvendelse af resultaterne og for den videnskabelige uafhængighed ved bearbejdningen af materialet, har forskningsfeltet som oftest været begrænset til kortsigtede problemstillinger. Samtidig har undersøgelserne været koncentreret om områder, henhørende under arbejds- og socialministerierne, mens sociale emner under f.eks. indenrigsministeriets og boligministeriets resort ikke er blevet undersøgt på tilsvarende måde.

De rammer, inden for hvilke forskningsarbejdet er foregået, har således været ret snævre og uhensigtsmæssige set på baggrund af dels de beløb, der anvendes i forbindelse med den sociale lovgivning, dels den hast hvormed nye, store problemer opstår gennem nutidens hurtigt skiftende samfundsforhold.

Oprettelse

I marts 1955 nedsatte socialministeriet et sagkyndigt udvalg, der fik til opgave at overveje, under hvilken form der kunne tilvejebringes faste og varige rammer for forskningsarbejde på sociale områder.

Udvalget, hvis formand var nu afdøde professor, dr. polit. *F. Zeuthen*, afgav i slutningen af 1956 en betænkning, hvori var nedfældet følgende hovedkrav, som udvalget fandt måtte opfyldes gennem en nyordning:

1) Der må skabes mulighed for kontinuerlig forskning gennem et langsigtet forskningsprogram og gennem tilknytning af faste medarbejdere, der har kendskab til forskningsområderne og arbejdsmetoderne, og som har tid til at følge med såvel i socialpolitikken som i samfundsvidenskabernes stadige udvikling.

2) Der må være mulighed for – i økonomisk overkommeligt omfang – at imødekomme såvel aktuelt prægede forskningsønsker, der fremkommer fra offentlige og private institutioner, som forskningsopgaver, der har et bredere og længere sigte.

3) Der må tilvejebringes et nært samarbejde mellem repræsentanter for de forskellige videnskabsgrene, som – alt efter de problemer, der ønskes undersøgt – bør deltage i opgavernes løsning.

4) Der må tilstræbes en organisationsform, som på den ene side har en løbende forbindelse med de organer, der arbejder med praktiske sociale problemer, og som

på den anden side sikrer den forskningsfrihed og mulighed for offentliggørelse af forskningsresultater, som er en forudsætning for videnskabelige arbejder.

På dette grundlag stillede udvalget i sin betænkning forslag om, at der blev oprettet et socialforskningsinstitut, som var selvstændigt såvel i forhold til de forskellige interesserede administrationsgrene som over for de mange videnskabsgrene inden for det sociale område.

Folketinget fulgte i hovedlinjerne dette lovforslag, og den 18. april 1958 vedtoges loven om instituttets oprettelse.

Organisation

I henhold til loven er instituttet henlagt som en selvstændig institution under socialministeriet, men instituttet skal uden hensyn hertil stå til rådighed for alle administrationsgrene og organisationer, som ønsker foretaget undersøgelser til belysning af sociale forhold. Der peges i loven særligt på følgende forskningsområder: Den sociale forsorg og forsikring, arbejdslivet samt de sociale sider af familie- og ungdomsspørgsmål samt bolig- og sundhedsforhold.

Instituttet kan selvstændigt tage undersøgelsesopgaver op og kan påtage sig opgaver for offentlige myndigheder og for private organisationer. Afgørelsen af, hvilke opgaver instituttet vælger, ligger helt hos dettes styrelse.

Det er hensigten, at statslige styrelser og komiteer, som har ønsker om gennemførelse af forskningsopgaver af den art, som instituttet tager sigte på, skal lade sådanne opgaver udføre af instituttet. I visse tilfælde vil det dog være mest hensigtsmæssigt, at dele af undersøgelsesarbejdet udføres som led i styrelsernes almindelige virksomhed, mens instituttet bistår med planlægning og bearbejdelse af materialet. Tilsvarende service vil kunne ydes over for f.eks. kommuner og private organisationer.

Der tilsigtes i det hele taget ikke ved oprettelsen af socialforskningsinstituttet en monopolisering af den sociale forskning. F.eks. kan instituttet lade forskere, der arbejder med emner inden for dets virkeområde, drage nytte af dets praktiske hjælpemidler, ligesom det står åbent for studerendes praktikanttjeneste. Endvidere kan man, hvor dette er hensigtsmæssigt, overdrage forskningsopgaver eller dele af sådanne til andre forskningsorganer og deltage i udgifterne herved.

Instituttet styres af et forskningsråd og en direktør. Forskningsrådet skal godkende instituttets arbejdsplan og tage initiativ til gennemførelse af forskningsopgaver såvel gennem socialforskningsinstituttet som ved henstilling til andre forskningsorganer.

I forskningsrådet, hvis formand er rektor, professor, dr. polit. *Carl Iversen*, er der repræsentation for de grundvidenskaber, som den anvendte socialforskning må støtte sig til, samt for de administrationsgrene, der i særlig grad har interesse for socialforskningens resultater.

Direktøren, cand. polit. *Henning Friis*, har den faglige og administrative ledelse af instituttet.

Ligesom forskningsrådets medlemmer kommer instituttets medarbejdere fra forskellige videnskabelige områder. Medarbejderne har enten nationaløkonomisk-statistisk, psykologisk, sociologisk eller medicinsk uddannelse. Ialt er 15 videnskabelige medarbejdere knyttet til instituttet, og heraf er 9 fuldtidsansatte.

De til instituttets virksomhed fornødne midler stilles til rådighed på de årlige finanslove. Til løsningen af særlige opgaver kan instituttet selv søge tilvejebragt yderligere midler, f.eks. fra private institutioner, danske og internationale fonds etc.